

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasiło avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 16.

V Ljubljani, 21. malega travna 1905.

XLV. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.

Vseblina: Sine ira! — Naš denarni zavod. — § 24. — Učiteljica in narodna zavest. — Dva nekrologa. — Spominski list. — Dopisi. — Iz naše organizacije. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Sine ira!

I.

Zadnja dneva preteklega meseca sta se pečala z nami oba naša dnevnik »Narod« in »Slovenec« v člankih »Klerikalci in učiteljstvo« v »Narodu« (30. pr. m.) in naslednjega dne pa »Slovenec« v uvodniku »Učiteljski Tovariš« kolne!

Prvi razpravlja o nakanah, ki jih goje klerikalci do šole, kako dobiti moč nad njo in učiteljstvom in kako bi se temu godilo pod njih regimom. Članek završuje z apelom na vse napredno misleče ljudi in učiteljstvo, da naj vse moči zastavi, da se te namere nikoli ne uresničijo. Končuje članek z besedami: »Kar stori v tem oziru učiteljstvo, stori v svojo lastno obrambo«.

Dasi se z vsebino članka popolnoma strinjamo in smo prepričani, da je vse resnično, vendar nam bodi dovoljeno da tudi mi izrečemo svoje mnenje in povemo to, kar nam že dolgo leži na srcu.

Pretežna večina učiteljstva je v narodno-naprednem taboru. To je resnica, in niti na misel mu ne hodi, da bi se kdaj združilo z reakcionarci, pri nas s klerikalci. Saj je ravno šola tisto sredstvo, ki se z njim širi napredek, omika in kultura. In komu mora biti bolj ležeče na tem, ako ne ravno učiteljstvu? In če hoče napredna stranka res biti napredna — ne samo v besedah, ne samo v listih in pri gotovih prilikah, ampak tudi v realnem življenju — tedaj mora biti nje prva in zadnja točka — šola in zopet šola! Da pa bo šola ustrezala svoji nalogi in določenemu smotru, je treba — brez tega ni mogoča dobra šola, — dobrega učiteljstva. Dobro učiteljstvo, ki izvršuje z vnemo svoje dolžnosti, bo pa le tedaj, če bo njegovo življenje vredno človeka, če bodo njegov trud upoštevali od vseh strani in na vseh mestih. Tedaj bo učitelj gotovo brez vse mržnje posvečal vse moči šoli in le šoli, temu predpogoju vsakega napredka.

Z žalostjo moramo konstatovati, da še danes ni rešeno vprašanje, kako izboljšati in izpopolniti šolstvo, kako pomagati učiteljstvu. Namesto, da bi mu vsaj moralno šli na roke, zabavljajo proti šoli in mečejo polena pod noge, stradajočemu učiteljstvu.

Oproste naj nam, če odkrito povemo, da tudi v oni stranki, t. j. napredni, nimamo tiste zaslonbe, ki bi jo morali

imeti, in če ne mi, pa vsaj šolstvo kot tako. Žalosten pojav je za naš čas, da se v novejšem času potezajo celo napredni meščani za samostanske šole, uvažujoč le zunanost, materialnost, ne meneč se za duha in njega nasledke. Če smo res napredna stranka, tedaj mora izginiti vsaka omahljivost, in naj gre tu še za take legate. Tudi drugače kaj radi delajo ironične opombe o šoli, še več o učiteljstvu. Tega vidijo le o svobodnem času, če ga kaj ima, ko si truden in izmučen išče malce okrepila. Ko večer za večerom pozno v noč sedi pri mizi, premišljuje, kako bi postopal, da bi dosegel boljše uspehe pri teh pomanjkljivostih našega šolstva in kako ustregel tuintam našo usodo odločujočim, a duha sv. Birokracija navdahnjenim pismoukom. Res, priznavamo, da je napredna stranka v bistvu za šolo, in potrjamo, da je zavzeta tudi za učiteljstvo. In če tukaj povemo svoje mnenje, se ne tiče v celoti stranke kot take. Nje eksekutiva je, ki o nji ne moremo o vsem imeti najboljših misli, in odkrito povedano, jih tudi nimamo. Res je, da ne more posameznik vsega storiti in dognati. To vse priznavamo. Priznati pa ne moremo, da možje te eksekutive, ki bi morali z vso vnemo braniti šolo in učiteljstvo, to in slednje prezirajo z ignoranco, vpoštevajoč le naš svobodni čas. Tem huje mora speči nas, če o nas tako sodi član one korporacije, ki ji mora biti pred vsem ležeče na napredku in odkoder se naj izliva vir napredka po vsi deželi. A ta zastopnik, ki bi morali imeti v njem najboljšega zagovornika svojih teženj, nas sodi — po svobodnem času, kaj še, da bi povzdignil glas za naše pravol! Pa kaj hočemo? Ljudje, ki sede pri polni mizi brez skrbi, ne morejo imeti in tudi nimajo srca za stradajočega trpina. Zahtevajo od nas vztrajnosti in odločnosti v boju proti nazadnjaštvu. Prav! Tudi mi priznamo, da je naš poklic, se boriti proti temi in mračnjaštvu. A gospoda, sodite nas tudi potem drugače! Da smo berači, vemo sami, krivi pa tega nismo sami, pač pa tista mačehovska skrb poklicanih faktorjev. In to beraštvo naglašati na mestu, kjer bi morali deliti pošteno zasluženo plačilo — to, gospoda, nas ne bodri na delo; to nam priliva k vsem grenkostim samo grenkost, ki nam greni že tako proketo življenje!

In če kdo, tedaj smo mi, ki čutimo, bridko čutimo resnico Prešernovih besed: »Le petica da ime slovečel!« To

bi ne smelo biti in pred vsem v naši napredni stranki ne!

Ni res, da kar stori učiteljstvo proti klerikalizmu, stori le v svojo lastno obrambo. Res je, da stori to v brambo narodovo, zakaj mi pojdemo, a narod ostane in le-ta bo užival sad našega truda in naše odločnosti.

Bodimo torej vsi kot močna falanga proti temu navalul! Vso skrb posvečajmo le šolstvu in njega napredku. Da bo pa to mogoče, naj posvete naši krmilarji vso skrb šolstvu, naj odstranjajo vse ovire, ki to zadržujejo in more vsak svobodni polet duha. Širite šole in pritiskajte z vsemi močmi na odločujoče faktorje, da jih ustanove tam, kjer jih še ni a bi že davno morale biti. Proč z vsako počasnostjo v tem oziru! In naj ljudstvo pretaka še toliko srčne krvi zaradi šolstva, verjemite, niti kapljice ne bo izgubljene, ampak se vrne očiščena, okrepečana zopet v srce ljudstvu, ki mu bo dajala novih moči, nove energije k novemu življenju!

Kakor že prej omenjeno, niso pisane te vrste iz namena, da bi koga izmed naših vrst omajale. Nel Nasprotno! Oprimo se še z večjo vnemo stranke, ki jamči že s svojim geslom za napredek in svobodo duha. Če smo povedali marsikaj, kar ne bo temu ne onemu všeč, smo povedali to zaradi dobre stvari same in da pokažemo, da imamo tudi mi možgane in da nismo sužnji posameznih oseb, kar nam dan na dan oponašajo z nasprotne strani.

Sprejmite in priznajte, možje, ki imate več ali manj usodo ljudskega šolstva in učiteljstva v rokah, napake, ki ste jih do zdaj napravili in jih popravite ter nas sodite in upoštevajte po obstoječih okoliščinah. Še je čas, vse se da popraviti.

Sprejmite te nasvete od gorskega, a vse početje opazujočega učiteljskega berača — sine iral!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca sušca 1905 K 57.212.04.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

§ 24.

Kakor smo se nadejali, se je lotil »Slovenec« našega članka o §-u 24. ter ga je izkušal izkoristiti proti naprednemu, svobodomiselnemu učiteljstvu. Obračal in mrcvaril ga je dolgo časa, a pravega kapitala za svoj namen le ni mogel izžeti iz njega. Zatekel se je torej po svoji stari navadi k zavijanju in k laži. V svojem uvodnem članku z dne 7. t. m. piše med drugim: »Dopisnik, Tovarišev, ki se je spravil nad § 24., si želi nazaj tisti čas, ko je vladala v šoli palica«. Vsakdo, ki je naš članek količkaj pazljivo prebral, mora priznati, da je to grda laž, ker je tam prav jasno rečeno, da tega nikdar nočemo. »Slovenec« nam je tukaj podtaknil želje, ki jih goji njegov dopisnik in z njim marsikateri puhloglavi katehet. Njegov dopisnik namreč zahteva, da bi naj telesna kazen v šoli ne bila taka, po posebnih predpisih omejena izjema, temveč bi naj učitelj, oziroma

katehet smel lasati, uhljati in pretepati učence vsak čas po svoji volji. On zahteva, da se izvrševanje telesne kazni ne odvzame učitelju, ker smatra pretepanje otrok kot posebno zadostilo za trpečega učitelja.

Vidite, to je ravno tista velika razlika med vami in nami v tej zadevi. Vi se čutite osebno žaljene, če se otroci proti vam nespodobno vedejo in se hočete maščevati za to žaljenje, vi jim hočete s pestjo dokazati, kdo ste vi in kdo so oni, s pestjo jim hočete dokazati svoje nedotakljivo gospodstvo. S palico v roki hočete prisiliti učence, da mirno prenašajo vaše mnogokrat neumljive propovedi v šoli ter slepo izvršujejo vaše često več kot čudne zapovedi. Kakor v življenju sploh, hočete tudi v šoli z nasiljem vzdržati slepo pokorščino.

Da, kdor je teh nazorov, ta si res želi nazaj tistih časov, ko je palica neprenehoma švigala po šoli, večkrat samo zaradi tega, ker učitelj ni vedel ničesar drugega začeti. Kdor hoče vzgojiti iz otrok plahe, neodločne, po pasje pokorne in ponižne ljudi, ki se slepo uklanjajo vsaki gosposki suknji, ljudi, ki jih morejo razne gosposke po svoji volji izkoriščati, on si želi v šoli samovladarsko palico.

Kdor pa vzgaja samostalno misleče, odločne in jekleno-trdne značaje, kdor zbuja v svojih učencih krepko samozavest, njemu pa ne more biti kaznovanje, posebno pa ne izvrševanje telesne kazni nobeno zadoščanje. Pravi vzgojitelj se n. pr. pri neposlušnosti posamezni otrok ne čuti osebno žaljenega, on vidi le otroka na slabem potu in ga izkuša od tam odvrniti. V to svrhu uporabi najprej vsa mogoča sredstva, ki mu jih dajeta pouk in občevanje z otroki, preden poseže po kazni. On je vesel, če je svoj namen dosegel s prijazno besedo, a če mora uporabiti kazen, je žalosten. Kaznovanje učencev ne more biti pravemu učitelju nikakršno zadostilo, ono mu je temveč velika muka.

V normalnih razmerah, kjer starši mirno in pošteno žive ter svoje otroke vestno vzgajajo in kjer ni posebnih hujskačev proti šoli in proti učiteljstvu, se navadno tudi izhaja brez mnogih kazni. A ponekod so izredne razmere, tuintam je kak porednež tako izprijen, oziroma tudi nahujskan, da se sedaj dopuščenih kazni ne boji, da nalašč in s premislekom uganja stvari, ki bi naj učitelja ujezile in ga, ako le mogoče, spravile v sodnijsko dvorano. Taki pomilovanja vredni otroci, take nesrečne žrtve brezvestnih hujskačev so izjeme in zanje naj bi veljale tudi izjemne kazni. In samo za te naj bi se uvedla telesna kazen, da se tako prisilijo na pravo pot, ne pa v »zadostilo trpečemu učiteljstvu«. A da se strogost te izjemne kazni poveča in da se učitelju odvzame vsaka prilika, da bi isto v prvi jezi morebiti nepremišljeno in prepogosto uporabljaj, oziroma zlorabljal, naj se natančno omeji in naj je ne izvršuje učitelj. Na ta način se postavi ta stroga in poniževalna kazen tudi pod nadzorstvo drugih organov, česar se dobremu in vestnemu učitelju ni bati.

Ce se pa »Slovenčevi« pristaši boje takega nadzorstva, pač niso dobri in vestni učitelji. Naj se gredo učiti poštenosti, potrpežljivosti, psihologije, logike, pedagogike in metodike, pa jih bo ta strah minil.

In končno še dve tri o zofističnem zavijanju in tolmačenju opazke našega uredništva. »Slovenec« se iz iste norčuje in jo nalašč tako zavija, kakor bi učitelji res želeli pretepati zaradi starše. Staršem takih palic (leskovih) nikakor ne želimo, ker so to največ neuki, nesamostalni, vsakovrstnim vplivom dostopni ljudje, ki še ne poznajo pomena in koristi

šole in ne vedo, kako se pregreše zoper svoje dolžnosti, ako šuntajo svoje otroke proti šoli in učiteljstvu. O takih lahko rečemo: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo«. A od srca bi privoščili prav žarke palice tistim blagoslovljenim »prijateljem ljudstva«, ki zlorablajo svoje vzvišeno stališče za hujskanje proti šoli in njenim odredbam. Saj so ravno oni krivi, da ne more šola povsod mirno izvrševati svoje svete naloge, oni šuntajo ves čas naše ubogo ljudstvo proti šoli, delajo prepade med učiteljstvom in med narodom, oni podpirajo vse tiste, ki s šolo niso povsem zadovoljni. To so pravi hujskači, ki vedo, kaj delajo, ki pa ne delajo tega iz ljubezni do naroda, ampak le iz ljubezni do lastnega žepa. Tem bi pa nikakor ne škodilo, ako bi jih položili na klop in — — —

Na naš članek pa je odgovoril tudi — »Rdeči Prapor« z dne 14. t. m., torej dober mesec pozneje, ko smo ga mi priobčili. Iz odgovora »Rdečega Prapora« pa razvidimo, da niso prečitali našega članka, nego da so napisali odgovor na podlagi »Slovenčevega« zavijanja, sicer bi nas glasilo jugoslovanske socijalne demokracije sodilo drugače, ko smo vendar v svojem članku pred vsem konštatovali pomanjkljivost § 24. šolskega in učnega reda ter §§ 413. in 420. kazenskega zakona ter naposled povedali, kaj misli glede tega »Nemško-avstrijska učiteljska zveza« in ravnatelj Drescher. V tistem članku smo tudi natisnili z debelimi črkami stavek, ki pravi, da smo odločno proti temu, da bi zopet dobila palica nekdanjo neomejeno pravico v šoli. »Rdeči Prapor« je s »Slovencem« vred prezrl vse to in s »Slovencem« vred zavihl debelo gorjačo proti nam. Nas to ne boli, ker imamo zavest, da nismo grešili proti nikomur in ničemer. Umevno je, da ni »Slovenca« po volji, če svobodno izražamo svoje misli, a »Rdeči Prapor« bi nam vsaj te pravice ne smel kratiti.

Povemo samo še to: »Rdeči Prapor« je krenil na napačno pot, ako jo je zavil po informacije v redakcijo ljubljanskega »Slovenca«. Vrhutega pa dela tudi slabo uslugo samemu sebi!

Učiteljica in narodna zavest.*)

Ako katera misli, da bo danes slišala nekaj novega od mene, se jako moti. Stara pesem za staro pravdo. Mogoče se ne zdi ysem tako, a meni se zdi, da je med nami bore malo narodne zavednosti. Čudo to ni, saj nam je po vsi mogočnosti niso gojili v dobi našega šolskega obiskavanja. Kdo nam je s pravo ljubeznijo opisoval krasoto slovenske zemlje, junaštvo naših pradedov, vrlino bratskih nam rodov? Kdo nam je v pravi luči pokazal krasoto našega maternega jezika?

Ako sledimo narodnemu razvoju najboljših naših prijateljev, vidimo, kako vsi tekmujejo v tem, zbuditi narodno navdušenje. Povsod naglašajo: to je naše (laško, madjarsko, nemško), ako tudi ni popolnoma res. Povsod stavijo narodno ime na čelo, povsod zahtevajo vzgojo v narodnem duhu. Zakaj pa pri nas ni tega? Četudi majhni, smo krepki na duhu in na telesu, od narave obdarovani morda bolj kot oni.

Da bijemo boj za obstanek, to prizna vsak, da pa je treba prijati v roke orožje vsakemu, tega noče priznati vsakdo.

*) Iz »Letnega poročila društva slovenskih učiteljic«. Predavala pri občnem zboru 31. marca 1904. Vita Zupančičeva. Uredn.

Med temi nevedneži je posebno mnogo ženskega spola. In ravno ženi je tu odločen večji delokrog kot možu, zakaj ona mora graditi temelj v otroških srcih, na katerega se vedno opirajo misli in dejanja v zrelejši dobi. Nočem delati nikomur krivice, vsa čast pravim slovenskim materam. A koliko jih je rodila slovenska mati, ki se slastno solčijo v vsem, kar prihaja iz tujine, ki občudujejo tuje narode in se zaničljivo ozirajo na preprosto svoje pokolenje in na vse, kar je domačega.

Me živimo med narodom. Naša šolska vzgoja ni posebno skrbela za našo narodno zavednost. Morda pa je družina pustila v vsaki iskro čistega narodnega čuta. To iskro gojiti in netiti v svojem srcu, je sveta naša dolžnost.

Poklicane pa smo tudi vplivati na druge in jim zbuhati voljo za vse dobro in lepo in pa ljubezen do vsega domačega. Ljubi svoje, spoštuj tuje! Kjer pa vidiš, da tujec ne spoštuje tvojega, mu tudi nisi dolžan nositi svetopisemske žerjavice na glavo. Zob za zob — je bil vedno narodni bojni krik. S popustljivostjo, napačno miroljubnostjo in hlapčevsko ponižnostjo nihče ne pokaže svoje zavesti.

Kdo se more ponašati, da ima v rokah srečo in nesrečo, žalost in veselje, življenje in smrt naroda, ako ne učitelji in učiteljice? Ako se svoje stanovske dolžnosti prav zavedamo, smo tudi prav narodno zavedne in pogumno se lotimo dela za svoj vzvišeni poklic. Bodimo zavedne, zveste hčere svojega rodu! Ljubimo z vso silo materni jezik in rodno grudo, in naš zgled bo vlekel ter ustvaril kremenite slovanske značaje, ki ne bodo rekli: »Mi smo dobri slovenski narodnjaki, a govorimo nemški.« (To so besede izobraženega slovenskega politika, čigar ime rajša zamolčim.)

»Učiteljice vedno nemškutarijo,« to moraš slišati vsak dan. Mnogo jih tudi prizna, da se boljše in rajše izražajo v blaženi tujščini, ker so je vajene iz šole. Da, iz šole so prinesle narodno malomarnost. Saj učna uprava skrbi, da se temeljito priučimo nemščini, ker znamo baje slovenščino že itak predobro od doma. Saj so nam bili že v ljudski šoli usiljevali temeljito znanje vseh nemških držav od slovanske Pruske do najmanjše Lippe. Slovenske dežele njih kras in prebivalci, te so nam znane že, ko pokažemo nos v šolo, te pozna vsak abecedar.

Zgodovina je pisana v pristno nemškem duhu. Vse stremi po tem, da zanemarjamo svoje in poznavamo tuje. Naša pripravnica, ki naj izobrazuje slovenske učiteljice, je popolnoma nemška. Slovenščina se v nji trpi, kakor pastorka v lastni hiši. Seveda, naši politični mogočnejši nimajo časa za take stvari. Kadar gre za učni jezik, so skrajno galantni proti vsakemu tujcu. »Kranjcu priljubljena tuja je brada, če tud' otrok njegov kruhka strada.« To menda zahteva politika, ker s takimi »malenkostmi« se doseže kaka oglodana kost iz preobilne tujčeve mize, za katero se potem pulimo. Tujec pa korak za korakom napreduje preko nas.

Pa kam sem zašla?

Kaj lahko storimo v šoli za narodno zavest, ne da bi prišle v konflikt s § 19. drž. zak. narodne enakopravnosti? Učimo otroke: Pusti vsakemu svoje, a svojega nikomur. Zunanji narodni znaki so noša, običaji in jezik. Noša se v sedanjem času hitro izpreminja. Časih je bila bistveno narodna. Sedaj prihaja vedno bolj mednarodna. Pustimo jo, ker obleka ne sodi k moji zavednosti.

Težje že pogrešamo in opustimo narodne običaje, ker so ukoreninjeni v življenjskih potrebah in navadah. Zato so

tudi vsakemu zavednemu narodu sveti. S kakšno slastjo ponavlja Nemeč svoje božično drevo, svojo pravljico o velikonočnem zajčku! Pri nas je toliko krasnih narodnih običajev, in koliko je knjig ali časopisov, ki bi vsako leto opominjali nanje, ki bi jih kitili z vedno starim in vendar novim okrasom? Učiteljice! Živite med narodom, spominjajte otroke vedno starih slovanskih običajev. Vzemite pa tudi pero v roke! Kdo bo sposoben, ako ne ve? Naj ne zatonejo v morje pozabljivosti, naj se ne umikajo tujim, neslovanskim, naj nudijo vedno novo veselje mlajšim rodovom kakor nekaj ljubega, domačega, ki se vrača, kakor slavčevo petje spomladi. V šoli je prvo domovina — potem drugo. Doma je najlepše, zato, ker je doma, domače je najboljšo, zato, ker je naše. Naj bo tujec še tako slaven, bogat, dober, naš ni — spoštujmo ga, a ljubiti ga ne moremo. Vse, kar je dobrega in lepega v domovini, zberimo v krasno kitico in podajmo jo otrokom, da jo tembolj ljubijo. Domača zemlja, domača zgodovina, pravljice, ptice, cvetice, pesmi, slovenska knjiga naj navdušujejo otroke za dom in rod.

Kot najdražji narodni zaklad pa čuvajmo svoj materni jezik. Ako ta izgine, izgine tudi narod. Govorimo vedno slovensko, posebno pa vpričo otrok, da se jim ne zbudi misel: tuji jezik je lepši, boljši, bolj gosposki in bi se naposled sramovali svojega maternege jezika. Otroci naj vedo, da večina ljudi v drugih narodih tudi ne zna več kot svoj materni jezik. Res se uči mnogo ljudi tujih jezikov, pa zato ne pozabijo in ne zaničujejo svojega, ki jim je vedno najljubši, ako so narodno zavedni. Nemeč ostane Nemeč, četudi se preseli drugam. Laški delavec je vedno Lab, dasiravno služi pri nas kruh. Slovenec ostane Slovenec tudi v tujini. To bodi mladine ponos. Slovenec sem, kdo je več? Ali sem manj vreden? Učenec pa naj tudi ve, da Slovan povsod brate ima, brate, od katerih nas je nemila usoda ločila. V celokupnosti slovanski naj bo višek naše narodne zavesti. Koliko lepih priložnosti je v šoli, buditi pravo narodno zavest, ako smo sami zavedni.

Me pa imamo še drugo poslaništvo izven šole. To je naše bivanje in občevanje s slovenskim ljudstvom. Posebno pri ženskah more učiteljica storiti veliko za narodno zavest. Tukaj nas čaka misijonsko delo. Zofka Kvedrova sicer pravi, da nimamo prav nič zmisla za to. Da nam tega še kdo ne vrže v obraz, pojdimonajprej v šolo k slovanskim ženam. Čehi, Poljaki, Rusi imajo najlepše zglede za nas. Od njih se učimo vplivati na našo preprosto ženo. Kar je zamudila šola pri nas v narodnem oziru, to moramo spopolniti same iz ljubezni do domovine. Pristopimo k slovenski ženi! Učimo jo biti zavedna. Krotka je, prijazna, dovetna za vsako idealno stvar. Po nji nam je potem gotov vpliv na narodno zavest v družini. Dokazati ji moramo:

1.) Tujec išče pri nas svojega dobička in ne naše koristi. Njemu pomaga narodni izdajalec. Tujca ne marajo zavedni narodi. Izdajalca pa zaničuje domačin in tujec, ki mu je služil. Zatorej 2.) podpiraj slovenska žena samo slovenska podjetja, trgovine, šole, zavode i. t. d. Ako to zanemarjaš, koplješ zgodnji grob lastnemu narodu. 3.) Ne daj pačiti svojega imena po nobenem tujem pravopisu. 4.) Zahtevaj, da se priseljenci prilagodijo našim šegam in ne pobiraj njihovih običajev, ker ti ne pristojajo. 5.) Ne govori v tujem jeziku z nikomur, ki slutiš o njem, da te razume po tvoje. Posebno v prodajalnicah, gostilnicah i. dr. se poslužuj izključno slo-

venščine. Kdor hoče od nas dobička, naj se nauči našega jezika. Naročaj pri trgovinah v slovenskem jeziku. Trгоvec se bo že potrudil, da te razume, ako mu je v korist. Zavedni narodi zahtevajo od tujcev, ki prihajajo v njih dežele (četudi začasno), znanje domačega jezika in to po vsi pravici. Zahtevajmo zase isto pravico! 6.) Naglašaj pri vsem, kar je našega, da je slovensko. Tihotapcev je mnogo, predrzni so in močni, odneso najraši najlepše svetinje v svoja gnezda. 7.) Domače ognjišče ostani tvoje, domače, nepokvarjeno; ohraniti ga moraš svojim potomcem, ako nočeš biti sama izdajica.

Mnogo prilik najde zavedna učiteljica, pri katerih lahko deluje za svoj narod. Ker smo bolj izobražene plačevati moramo večje duševne obresti človeštvu in nihče nam ne sme zameriti, ako jih obrnemo v korist svoji domovini. Bodimo popularne! Strinjajmo se s slovenskim ljudstvom po duhu in srcu. Imejmo smisel za njegove težnje, boli in težave! Iz njega smo izšle, zanj živimo! Pridobile si bomo tako veljavo med ljudstvom, kakršno zahteva naš vzvišeni poklic!

Dva nekrologa.

† Josip Druzovič.

Dne 5. aprila smo položili v Št. Jurju ob Pesnici k večnemu počitku vrlega tovariša, upokojenega šentjurskega nadučitelja g. Josipa Druzoviča.

Rajni se je rodil l. 1842. pri Sv. Antonu v Slov. goricah. Dokončavši študije, je služboval od l. 1861. do 1865. pri Sv. Benediktu, a od tod se je preselil v prijazni Št. Jurij o. P., kjer je učiteljeval celih 36 let. Pred tremi leti je bil zaradi tukajšnjih razmer prisiljen stopiti v pokoj, kar je poprej čilega moža popolnoma potrlo in spravilo v prezgodnji grob.

G. Druzovič je bil vzor delavnega učitelja. Svoje stanovske dolžnosti je izpolnoval jako natančno. Da bi mogel uspešneje delovati, je čital marljivo; s posebno vnemo se je bavil z dušeslovjem.

Mladino je ljubil nad vse. Ganljivo je bilo gledati, kako milo je zrl na igrajočo se deco. Rad je napravil vsem šolarjem kakšno veselje in še celo na pragu v večnost se je spomnil otrok, zakaj ukazal jih je pogostiti na dan svojega pogreba.

Za stanovske težnje se je vedno zanimal. Udeležil se je skoro vseh večjih učiteljskih shodov, pa tudi k zborovanjem učiteljskega društva je prejšna leta redno zahajal.

Na svoj poklic je bil ponosen ter mu je prerokoval sijajno bodočnost. Če je slišal mlajše tovariše tožiti o trpljenju, jim je pripovedoval v tolažbo svoje žalostno-smešne doživljaje iz konkordatske dobe.

Bil je tudi skrben oče in razumen gospodar.

Najbolj pa je dičil rajnega neupogljiv značaj. Hodil je zmeraj svojo pot, ne oziraje se ne na levo ne na desno. Njegovo. možatost moramo še tembolj občudovati, ker v zahodnem delu Slovenskih goric cenijo vrednost učiteljevo po vsotah, ki jih zapravi po krčmah, in po številu praznih besed, ki naj z njimi zadošča napačni častilakomnosti posameznikov.

Ni čuda torej, da je imel dovolj protivnikov. Toda nad 30 let je liki skala na morskem obrežju kljuboval navalom dvojega nasprotnika, in še le, ko so ga ločili od mladine, ga je strl »usode sovražne besneči vihar«.

Kako je bil spoštovan, je pokazal njegov velečasten pogreb. Navzlic slabemu vremenu se je zbrala velika množica

preprostega ljudstva, mnogo inteligence in 31 tovarišic in tovarišev, da mu izkažejo zadnjo čast. Med pogrebci smo zapazili tudi g. ravnatelja in več g. profesorjev mariborskega učiteljišča. Žalostinke je pel zbor mariborskih učiteljiščnikov.

Rojenice pokojnemu niso bile naklonjene: vse njegovo življenje je bilo niz truda, boja in žalosti, in le malokdaj se mu je prikazalo izza temnih oblakov oživljajoče solnce sreče. Redkokdaj je sijala z njegovega obraza radost, zato pa se je v tem trenutku, ko je odplaval angel večnega miru z njegovo dušo v nebeške višine, naselil na resno obličje njegovo miloben smehlaj, kakor bi hotel pokazati, da si je svest, da ni bil zaman njegov trud, da je vzgojil množico, ki zna ceniti njegovo delovanje, njegovo rodoljubje in njegovo svobodno mišljenje.

Blag mu spomin!

* * *

† Fran Breznik.

Nemila smrt nam je nepričakovano pograbila dragega in ljubelega tovariša, učitelja g. Frana Breznika. Dne 5. aprila je še spremil k večnemu počitku g. nadučitelja Druzoviča v Št. Jurju ob Pesnici ter kot dober pevec pomagal peti na grobu. Štiri dni pozneje pa je ležal sam na mrtvaškem odru. Ta tragični dogodek je vsakemu pretresel srce, kdor je kolikaj poznal rajnega. Šele komaj 33 let star, je moral iti tja, kjer ni sovraštva ne toge ne skrbi. Ves premočen se je baje peljal 5. aprila od pogreba domov v Maribor ter se tako prehladil, da ga je drugo jutro zadela kap v možganih. Prepeljali so ga v bolnico, kjer se ni več zavedel ter izdihnil svojo plemenito dušo v nedeljo 9. aprila.

Rajni je obiskoval c. kr. učiteljišče v Mariboru in prebil tamkaj zrelostni izpit l. 1892. Bil je učitelj v Lehnu, suplent na c. kr. vadnici v Mariboru in v zadnjem času pomožni učitelj za mariborsko okr. glavarstvo.

Bil je zvest tovariš, odločen narodnjak ter vselej in povsod vesel družabnik. Zaradi teh lepih lastnosti si je pridobil obilico prijateljskih src, kar je pričal njegov večečastni pogreb. Pogreba se je udeležilo krog 100 učiteljev iz okolice mariborske, iz mesta samega, iz slovenjebistriškega in ptujskega okraja, mnogo duhovnikov, profesorjev, c. kr. učiteljišče korporativno in še mnogo drugega občinstva. Prav obilno je bila zastopana tudi mariborska čitalnica, ki ji je bil rajni tudi odbornik ter režiser pri dramatičnih predstavah. Žalostinke je pel zbor učiteljiščnikov. Po pogrebu se je zbralo mnogo odličnega občinstva, največ učiteljev, v »Narodnem domu«, kjer so se spominjali rajnega v lepih in genljivih besedah gg.: dr. Fran Rosina kot načelnik čitalnice, v imenu čitalnice, Davorin Lesjak kot učitelj in šolski tovariš rajnega v imenu učiteljstva, N. Podobnik posebe v imenu ptujskega učiteljskega društva; dr. Vrstovšek je slavil rajnega kot vnetega delavca na narodnopolitičnem polju, g. Vekoslav Bahovec pa ga je slikal kot ljubeznivega in odkritosrčnega prijatelja ter naznanil, da mu bo mariborska čitalnica s pomočjo doneskov učiteljev in drugih prijateljev rajnega postavila v zahvalo in spomin lep spomenik s slovenskim napisom.*)

*) Slavna učiteljska društva kakor posamezni učitelji in prijatelji rajnega Breznika naj pošljejo prispevke za nagrobni spomenik pod naslovom: Slovanska čitalnica, Maribor, Narodni dom. Op. por.

Spominski list.

Jutri imam 14 let! Danes me vidite zadnjič v šoli. Potem pa: Adijo in zdrava ostani! Tako pač misli marsikateri naših učencev — ako se mu sploh potrebno zdi, da do zadnjega izpolnjuje svojo dolžnost proti šoli. Koliko se jih pa zmuzne še poprej! Da bi se poslovil od součencev, ki je z njimi posedal osem ali vsaj šest let, na istih klopeh, s katerimi je prebil toliko lepih — nemara tudi nekaj bridkih uric, ali pa od učitelja, ki mu je žrtvoval v teku let toliko truda in znoja — kaj še! In da bi se zahvalil? Za kaj neki? Ali da bi celo prosil odpustnice? Čemu?

Ali je tako? — Vem, ne vselej, ampak večkrat, mnogokrat, prevečkrat! In to je žalostno! — Kdo se tako poslavlja, kdo tako malo spoštuje šolo, dokler je še njen učenec, kako jo naj ima v čisljih, ko pride izven njene oblasti! Kak vpliv bodo imeli nauki, ki mu jih je dala šola na pot v življenje.

Pa ni, da bi moralo tako biti. Saj tudi drugod ni tako. Kadar oprošča rokodelski mojster svojega vajenca, kadar iz vajenca postane pomočnik, se to vrši z veliko sijajnostjo in nazadnje mu izroče oprostilni list. Mladi pomočnik pa s ponosom kaže vsakomur, kdor ga hoče videti, svoj oprostilni list, češ: »Sedaj sem kaj, nekaj sem dosegel!« In potem si ga lepo zavaruje v okviru, ga hrani in v poznih letih ga kaže svojim otrokom in vnukom in še vedno je ponosen na to, česar se je naučil v mladih letih. Ali se kaj takega ne bi dalo dognati z ozirom na šolo?

Šolska doba je v življenju človeškem brez dvombe tolikega in še večjega pomena kakor doba obrtnega učenja. Osem polnih let traja; to je lep odlomek vsega življenja. Je-li treba tukaj poudarjati, kolikega pomena je ta doba za vse življenje vsakega posameznika? Resnica pa je, da se osobito tisti ljudje, ki so z ljudsko šolo dovršili svojo izobrazbo, v poznejših letih najmanj spominjajo šolskih let. In s spominom na šolo žalibog kaj radi izginevajo nauki, ki jih je šola v teku let znašala, kakor čebela strd.

Vzroki tej malomarnosti in malobrižnosti nasproti šoli so različni. Eden izmed njih, po mojem mnenju ni najzadnji, je gotovo ta, da se vrši izstop iz šole navadno strašno prozaično. Učenec (oziroma učenka) pač izostane in — ni ga več v šoli. Izginil je kakor kafra. Tuintam se še nemara kateri zglesi za odpustnico. Navadno jo mora učitelj za njim nesti, ako hoče izpolniti svojo dolžnost, da mu jo izroči.

Temu bi se dalo brez dvombe vsaj deloma odpomoči, ko bi se učenci od šole nekoliko slovesneje odslavljali in ko bi jim dajala šola nekak spominek na pot v življenje, ki bi jih veselil. V nekaterih šolah je običajno, da dobi učenec za spomin na šolo, ko izstopi iz nje, sadno drevesce iz šolskega vrta, naj si ga vsadi doma in ga goji; dekletom podarjajo časih v isti namen žive cvetice. To je gotovo vse hvale in posnemanja vredno; ampak povsod se to ne da tako storiti in vsakemu učencu pač nobena šola ne more izročiti takega spomina. Pač pa je povsod mogoče, da se »abiturijenti« odslove nekako svečanostno in da se izroči vsakemu poleg odhodnega izpričevala še »Spominski list«.

Nikakor ne mislim na velikansko šolsko slavnost, ki se ne da vselej in povsod prirediti. Ampak tam, kjer je običajno, da učenci izstopajo iz šole koncem šolskega leta ali vsaj koncem polletja — žal, da ni povsod tako! — se itak poslavlja učitelj od vseh učencev, preden jim razdeli

šolska naznanila. Tu bi bilo na mestu, da bi učitelj poklical »abiturijente« in »abiturijentke«, jim povedal nekoliko presrečnih besed za slovo in jim na srce položil, naj dobro shranijo odpustnico in Spominski list, ki jim ga izroči. Odpustnica jim bo še morebiti kdaj potrebna in koristna, Spominski list pa naj shranijo, če je mogoče v okvir ter ga obesijo pri svoji postelji. Tako jih bo vedno spominjal na šolo in njene nauke in še v poznih letih jih razveseli, kadarkoli ga bodo pogledali in se pri tem spomnili svojih učiteljev, svojih nekdanjih součencev in součenk in lepe dobe mladosti. Na to naj zapoje učenci »Pobratimijo« in če na konec eden izmed »abiturijentov« pove par besedi za slovo, ostane ta preprosta slavnost gotovo vsem v vednem spominu.

Tam pa, kjer vsak učenec izstopi iz šole, kakor hitro dopolni štirinajsto leto, kjer torej izstopajo posamič, naj bi učitelj s kratkimi prijaznimi besedami vsakemu izročil odpustnico in Spominski list.

Da to ne bi nič koristilo šoli, mislite? Jaz ne! Prepričan sem, da bo vsaj tuintam en učenec ali ena učenka imela v časti Spominski list, da ga bo shranil in ga nekdanj kazal svojim otrokom. Tako bo ta list vplival še v drugo koleno. In kar bo izzačetka menda samo posamezen pojav, to se s časoma udomači in postane v obče, uvaževanja vredno vzgojno sredstvo.

Takšna poudarjanja so napotila odbor »Slov. Šolske Matice« na to, da je sestavil Spominski list. Naš za mladino vedno vneti in goreči pesnik gospod profesor J. Stritar nam je na našo prošnjo drage volje spesnil v ta namen jako primerni, krasni pesemci, eno za učence, eno za učenke, kot besedilo na Spominskem listu.

Častna dolžnost nam je, da izrečemo visokočisljanemu gospodu profesorju za njegovo ljubeznjivo prijaznost tudi na tem mestu najtoplejšo zahvalo. Ker bo gotovo zanimalo častite bralce »Učit. Tov.«, ponatisnemo besedilo Spominskega lista. Slove tako-le:

»Slovenec, tvoja zemlja je zdrava!«

== SPOMINSKI LIST ==

učencu

za slovo in spomin na šolo.

NA POT V ŽIVLJENJE.

Z Bogom, sinko, srečno hodi,
šola daje ti slovo;
po življenja potih vodi
Bog naj z milo te rokó!

Kar naukov ti podala
šola je, po njih ravnaj,
v dobrem trden kakor skala,
omajati se ne daj!

Sveto vero zvesto hrani,
stori, kar ti vest veli,
domovini zvest ostani,
zanjo daj, če treba, kri!

Priden, varčen, trezen bodi,
dober človek, mož krepak,
po pravice potah hodi,
v vsem življenju poštenjak!

J. S.

..... razredna ljudska šola v

dne 190.....

.....
šolski vodja.

.....
katehet.

.....
učitelj.

PESEMCA ZA DEKLIŠKI LIST:

Z Bogom hčerka, srečna hodi,
božja roka naj te vodi,
šola daje ti slovo.
Kar ti je naukov dala,
glej, da se po njih ravnala,
v vsem življenju boš zvesto.

Kar ti vest veli, to stori,
mirno, kar je res, govori,
preslepiti se ne daj:
čednost je najboljša dota,
čednost prava je lepota,
ki ji čas ne more kaj,

Rada delaj, moli rada,
greha boj se kakor gada:
ženska duša nežna stvar.
Če si dekla ali žena,
dobra bodi in poštena,
pa prevzeti se nikar!

J. S.

Besedilo je obdano s krasno risbo v barvotisku, ki jo je risal znani umetnik S. Magolič. Sredi zgolavja vidiš učitelja, ki se v šolski sobi poslavlja od učenca. Na levi strani je deček v drevesnici, na desni pa deklica v cvetičnjaku. Ob straneh tvorijo arabeske okvir. List ima velikost 34 × 45 cm. Papir je posebno močen in lep.

Učitelji, sezite marljivo po tem vzgojnem sredstvu, ki se bo obilno splačalo!*)

Dopisi.

Štajersko.

Poziv! O Veliki noči zboruje v Celju »Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic«. (Glej zadnjo št. »Uč. T.!) Zberimo se ob tej priliki polnoštevilno v Celju ter dajmo svojemu preimenitnemu društvu življenje. Naj začne plodno delovati v dosegu svojega vzvišenega smotra!

Ščuka.

Istra.

„Naša Sloga“ in učiteljstvo. Naša Sloga isticala se je uvijek pisanjem i piskarenjem proti učiteljstvu, a odlikovala se je u velike u prošloj godini. Još danas se sjećamo što je pisala proti nekome učitelju ispod Učke gore, koji nije htio plesati kako mu svirao pop Tone; dobro si upamtili što je pisala proti nekome učitelju na otoku Susku, premda bilo sve pretjerano, a od učitelja zahtjevala neopravdanih i nezakonitih činjenica. A što je rigala proti učiteljstvu na puljštini i pazinštini to i vrabci znadu. Dakako da će stara klerikalna krezuba graknuti: Mi ne napadamo učiteljstvo, jedan nije učiteljstvo, al pita se: gdje je sv. Petar, Kringa, Promontura, Ližnjan, Lindor, Pomer, Boljun, itd. — Zar nam ne bi znali o tome štogod pripovijedati Zidarić, Bolonić, Dukić, Stihović, Martinčić i mnogi drugi. Moglo bi koješta o tom pripovijedati, ali kod čovjek počne riže prodavati prestane svaka učiteljska kvestija.

Učiteljstvo Istre moralo bi se složiti i otestiti se onakvog glasila, koje ne tiska nego popovske viesti. Popu tiska sve, dočim svjetovnjaku zabacuje i najistinitije viesti. Uči-

*) »Spominski list izide še pred Veliko nočjo. En izvod velja 12 h, 100 izvodov 10 K. Ako se naroči 100 izvodov še pred 1. majnikom, se natisne tudi ime dotične šole, ne da bi se zato povišala cena. Stroške pošiljatve plača sprejemnik. Pri naročitvi naj se pove, koliko izvodov za učence in koliko za učenke se želi. Naročnina se pošilja gospodu ravnatelju A. Senekoviču v Ljubljani.

teljstvo je Istre poznalo jamačno list, koji je izlazio svake nedjelje na potpunom arku za malenu svotu. Dotični počeo je malo slobodnije pisati pa ga zato popovi povratit će i počeše proti njemu rovariti tako, da je morao propasti i izginiti sa zemaljskog površja; bila mu blaga uspomena među pokojnima. Bilo bi ovdje i drugih komentara, al ih za sada puštamo. Svećenstvo upropastilo je list, koji je samo jednom posvirao o ćutljivim tipkama, a učiteljstvo? Učiteljstvo vidi, da im »Naša Sloga« uvijek baca klipove pod noge, ipak nisu vredni otresti se onakovog glasila i djelovati na to, da se čim manje širi među pučanstvo, pa bi se ju u brzo upropastilo. Naša Sloga danas kojekakvo životari sa mnogobrojnim urednicima, a propala bi sjegurno, kad bi se sa strane učiteljstva radilo ovim smjerom. Zar je učiteljstvo Istre tako kratkovidno, da se ne zna snaći. Zar nema novine, koja bi iznašala naše stvari? Ima, ima, samo volje i mara! Čemu da istarski učitelj troši za onaku novinu, kakva je »N. Sl.« godišnjih 10 K, kad nam vridni naš »Učiteljski Tovariš« rado tiska sve naše jade. Zar ne bi bilo pametno, da svi zapustimo »N. Sl.« in da se predbrojimo na »U. T.« koji stoji samo 8 K, a izlazi na većem formatu i svake sedmice.

»Učit. T.« naš je stanovski list i rado nas brani i zagovara. Neka svaki učitelj pomnjivo pročita »U. T.« pak će vidjeti, da li piše pretjerano, da li istinito. Imade u Kranjskoj odnošaja baš kao i kod nas, imade i članka, koji su za nas zlata vrijedni, jer se ne gleda nikomu u zube. Ne tajim da »Učiteljski Tovariš« brani i rukima i noktima svoja pravična načela, al tih načela za učiteljstvo Istre nejma?! Doskora će nam budućnost ovo i realno pokazati, al bojim se da učiteljstvo Istre toga uvidit ne će.

Zar učiteljstvo ne zazebe srce, kad piše »N. Sl.« onako gadno proti jednom ili drugom sudruhu, kako je pisala proti učiteljstvu na puljstini in na pazinštini. Gospodo učitelji, ovako se naprvo ne može, ovakove tiranije ne možemo više podnašati, zato moramo se složiti i složenim silama udarit na skupnog nam neprijatelja: na klerikalizam u Istri.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Jubilejska samopomoč. Dne 9. aprila t. l. je umrl društvenik g. Franc Breznik v Mariboru. Njegovi zakoniti dedinji, t. j. materi, sem izplačal 392 K. Razposlal sem položnice vsem članom, ki jih prosim, da se kmalu odzovejo z vplačilom 2 K 10 h, oziroma 4 K 20 h, da ne bom imel nadležnega dela z izterjavanjem. — »Jubilejska samopomoč« šteje sedaj 195. članov.

Ig pri Ljubljani, 16. aprila 1905.

Fran Ks. Trošt, predsednik.

Društvo slovenskih učiteljic nam je poslalo svoje letno poročilo za leta od 1899. do vštetega 1904. Iz tega izvestja posnemljemo, da ima društvo 94 pravih članic in 3 podporne članice, skupaj torej 97. Crnomeljski okraj šteje 10 članic, kamniški 3, kočevski 5, kranjski 13, krški 10, litijski 8, Ljubljana 10, ljubljanska okolica 7, logaški 8, novomeški 3, postojnski 9 in radovljiški 8 članic. V letošnjem letu je imelo društvo 1071 K 27 h dohodkov. — To društvo pozna le učiteljico in ne izključuje niti liberalke niti klerikalke. — Doslej je imelo 8 občnih zborov, kjer so tudi nekatere članice predavale in stavile razne predloge. — Iz tega poročila prijavljamo na drugem mestu predavanje gdč. Vite Zupančičeve o učiteljici in narodni zavesti.

Učiteljsko društvo novomeškega okraja zboruje letos že četrtič dne 4. maja t. l. ob 1. uri popoldne v deški ljudski šoli v Rudolfovem. Poleg običajnih točk hospitacija v III. razredu: P. Atanazij Avser: Računstvo, uporabne naloge (4 operacije s celimi in desetinskimi števili). Tovarišice in tovariši! Storite svojo dolžnost! Prijatelji šole in učiteljstva: Dobro došli! V. Gebauer, t. č. predsednik.

Štajersko.

Vodstvo „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ je poslalo ob smrti vladike Strossmayerja v Djakovo ta telegram: »Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic« izreka ob smrti velikega Slovana, neumornega pospešitelja ljudske naobrazbe, skrajno požrtvovalnega mecena vsakemu kulturnemu pokretu v prilog ljubljene mu naroda — svoje najglobokejše sožalje. Večen spomin in slava diki jugoslovanstva — biskupu Strossmayerju!

Vestnik.

Častnim občanom je soglasno imenovala občina Kog gospoda Ernesta Slanca, nadučitelja pri sv. Bolfenku blizo Središča, za zasluge, ki si jih je pridobil za razvoj in povzdigo šole, kakor tudi za njegovo neumorno in uspešno delovanje na gospodarskem polju.

Učiteljske spremembe na Koroškem. Nadučitelji so postali: v Pontablju Oskar Winnar iz Pliberka, v Bukovju ondotni učitelj Ivan Peternel, v Bistrici Rud. Schwarz. V Blajbergu je postala učiteljica Margareta pl. Fladung. Službeno je premeščen podučitelj Leopold Samonig iz Mohlič v Škocijan.

Pet križev. Ravno danes praznuje tovariš nadučitelj Janko Leban petdesetletnico svojega rojstva. Gospod Leban si je pridobil mnogo zaslug za našo pedagoško in mladinsko slovstvo. A pot njegovega življenja mu ni posipana s cvetjem. Prebiti je moral mnogo krutega in krivičnega preganjanja. Naj ga tolaži zavest, da je oddal več, nego mu je veleval stan.

Proti redovniškim šolam. V poročilu o delovanju »Društva slovenskih učiteljic« beremo da je na II. občnem zboru stavila gdč. nadučiteljica M. Clarici ta-le predlog: »Društvo slovenskih učiteljic naj z zakonito dovoljenimi sredstvi deluje na to, da redovniške šole ne bodo delale škode svetnim zavodom! Redovnice se nastanjajo v najboljših krajih in s tem odjemljejo učiteljicam najboljše mesta.« — Temu predlogu dostavlja redakcija opazko: »Kako umesten in opravičen je bil ta predlog gdč. nadučiteljice v Novem mestu, se je pokazalo baš zadnje dni: redovniška šola tam se razširi v osemrazrednico, svetna pa naj vegetira, kakor more. In čujte! Gdč. Clarici je dobila baje ukor za ta nedolžni*) svoj predlog! Tako šolske oblasti varujejo in podpirajo one, kojim so izročili skrb za procvit zavoda! O, ironija! Rodoljubi in šolski prijatelji novomeški, kje ste? — Kje so? Ni jih! V Novem mestu imajo ljudsko šolo v rokah očetje fračiškani, zakaj bi dekliske šole ne imele šolske sestre? To je vendar popolnoma logično! — Da je dobila gdč. Clarici zaradi tega predloga ukor, je seveda velika predrznost, in tisti, ki si ga je izmislil, ne pozna člena XIII. državnih osnovnih zakonov z dne 21. grudna 1867.

Učitelj — zblaznel zaradi bede. V »Slovencu« čitamo, da so v zagrebško bolnico pripeljali učitelja, ki je zblaznel zaradi bede. Neprestano kliče: »Otroci, ne jejte toliko, s čim naj vse to plačam!« — Če bi šlo po željah »Slovenčevih« in če bodo še trohico časa uganjali njegovi prijatelji obstrukcijo v deželnem zboru kranjskem in če se ne zmenijo drugod (na Goriškem itd.) nič za klice po izboljšanju gmotnega stanja učiteljstva itd., bo moral poročati »Slovenec«, kako ta in ta slovenski učitelj — zaradi bede zblaznel — kriči: »Otroci, ne jejte toliko, s čim naj vse to plačam!«

*) Mi bi rekli: jako umestni in nujni!

Šolski ravnatelj Lapajne — uradno upokojen. Tako je naslov članka, ki ga je v 95. in 96. števeh priobčila »Eдинost« o upokojenju g. Ivana Lapajne, ravnatelja meščanske šole v Krškem. Članek je v marsikaterem pogledu jako zanimiv, zato seznanimo prihodnjič svoje čitatelje z njim natančneje.

Pri pogrebu g. Fr. Breznika je hotelo zbrano učiteljstvo s čitalniškimi pevci peti drugo pesem, prvo so peli učiteljišniki in seveda — nemško. To pa je neki gospod na prav sirov in rovtarski način prepovedal. Vse tamkaj zbrano učiteljstvo protestuje na tem mestu proti takemu postopanju in naj bi bil dotični gospod sam naučni minister!

Izboljšanje duhovniških plač. V ta namen da vlada 9 milijonov kron. Po tem zakonu dobi vsak samostojni duhovnik kot najmanjšo letno plačo 1600 K, vsak pomožni duhovnik pa kot letni minimum 1000 K. — Občudovanja vredna je naglica, ki je z njo delala visoka vlada ob rešitvi tega vprašanja.

Moderno umetniško galerijo otvora dne 14. prih. meseca v Pragi. K otvoritvi bodo povabili tudi cesarja.

Dvorazrednico v Ajdovščini razširijo po sklepu dež. šol. sveta v trirazrednico.

V občinski svet ljubljanski je za nadaljno triletno dobo zopet izvoljen tovariš nadučitelj Jakob Dimnik, in sicer kot kandidat II. volilnega razreda. Doslej je zastopal III. volilni razred.

Učitelj — bogataš. V ogrski vasi Koronki je umrl učitelj Thusa, ki je ostavil 300.000 K imetja. Dasi je bil jako skromen in štedljiv, vendar ni mogoče, da bi si pristradal ob sami plači toliko imetja.

Upravno sodišče je razsodilo, da se vsi oni faktični izdatki, ki jih ima učitelj pri nabavi raznih strokovnih knjig, ki mu služijo v nadaljno njegovo izobrazbo, lahko odštejejo pri sestavi vsakoletne dohodarske tabele. —ga.

Posnemanja vredno! C. kr. okr. šol. svet v Hranicah na Moravskem je sprejel predlog, da se učiteljstvu strogo prepoveduje vsako »přitiskanje kljuk« bodisi pri c. kr. okrajnem ali krajnem šol. svetu ali pa pri obč. zastopu. — Za značajne učitelje pač nepotrebno!

Tovarišem, ki pojdejo na Grm! Ker menda tudi letos otvora kmetijsko-nadaljevalni tečaj za učitelje na Grmu, svetuje podpisani, da se udomače vsi tovariši v izvrstni gostilnici »Pri Lipi« v Kandiji.

Eden v imenu prvih udeležnikov.

Razgled po šolskem svetu.

— **Hrvaška šola v Opatiji.** S prihodnjim šolskim letom nameravajo otvoriti v Opatiji hrvaško šolo.

— **Madjarske šole na Hrvaškem.** Na Hrvaškem imajo 45 madjarskih šol. Za Pejačevićevega banovanja so jih ustanovili 21. Glavna njih naloga je — pomadjarovanje hrvaške mladine.

Listnica uredništva.

Na vprašanja, ki smo jih že razpravljali v »Pisarni«, ne odgovarjamo več, ker nimamo časa. Tega tudi ne more nihče od nas zahtevati. — O zadnjih zborovanjih naprednega našega učiteljstva priobčimo poročilo prihodnjič. — Vsem prijateljem in somišljenikom: Vesele velikonočne praznike!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 114.

Kranjsko.

V šolskem okraju ljubljanske okolice je stalno oddati sledeča učna mesta s postavnimi prejemki:

1. Učno mesto na petrazredni ljudski šoli v D. M. v Polji. Pri oddaji ima prednost ženska učna moč.

2. Učno mesto na štirirazredni ljudski šoli na Viču.

Opremljene prošnje je poslati tukajšnjemu uradu do 14. maja. Prosilci, ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, se imajo izkazati z izpričevalom državnega zdravnika, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 10. aprila 1905.

Št. 751.

Na v dvorazrednico razširjeni šoli v Prečni je oddati stalno, oziroma začasno drugo učno mesto.

Prošnje naj se vlagajo predpisanim potom do 4. maja t. l.

Prosilci (prosilke), ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski lužbi, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 8. aprila 1905.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Prirejevalcem šolskih in drugih slavnosti na znanje!

Prva izvorna slov. spevolgra **„Letni časi“**

je v tisku in zagleda kmalu luč sveta.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč se sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.— $\frac{1}{2}$ 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4 $\frac{32}{100}$ %, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznamba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljati 20 h v poštini znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 10 h za dološiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	» 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Zaloška cesta št. 5.